

Siposné Kecskeméthy Klára

Recenzió *A 21. század élettérháborúi* című könyvről

Review of the Book Entitled *21st-Century Wars for Living Space*

ÖSSZEFOGLALÁS

Isaszegi János¹ *A 21. század élettérháborúi...* című könyve a globális és regionális biztonsági környezetet és biztonsági kihívásokat elemzi és értékeli a Balkánon, Afrikában, a Közel-Keleten, Közép-Ázsiában és a Kaukázusban. A válságövezetek, az élettérháborúk történéseinek elemzése, a közeljövő kihívásainak és veszélyeinek értékelése teszi különlegessé a könyvet.

SUMMARY

The book on 21st century's wars for the living space analyses and evaluates global and regional security environment and security threats, challenges on the Balkans, in Africa, in the Middle East, in Central Asia and in the Caucasus. The assessment of crisis regions, the events of living space wars, and the forthcoming challenges and threat assessments makes the book so special.

A Gondolat Kiadó gondozásában 2015-ben jelent meg *A 21. század élettérháborúi a földért, a vízért, az élelemért, a ... létezésért!* című, hiánypótló, átfogó, monografikus jellegű könyv. Az olvasó a négy évtizede katonaként szolgáló dr. Isaszegi János ny. vezérőrnagy békemissziók és válságkezelő műveletek során három kontinens és régió számos misszióját megjárta tábornok különleges könyvét tartja a kezében. A válságövezetek konfliktusairól és háborúiról átfogó, személyes tapasztalatokon alapuló, hosszú évek kutatómunkája eredményét olvashatja el. A könyv nehéz vállalkozás, amely alapos tájékozottságot, jártasságot feltételez és igényel a rendelkezésre álló globális és regionális biztonsági környezetről szóló kutatások bőséges szakirodalmában.

A tizennyolc fejezetre tagolódó monográfiát bibliográfia és dokumentumok egészítik ki. A könyv végén tematikus fel-

SIPOSNÉ PROF. DR. KECSKEMÉTHY KLÁRA ezredes, a NKE egyetemi tanára
(Siposne.Kecskemethy.Klara@uni-nke.hu).

sorolásban olvashatjuk a felhasznált forrásokat, valamint a szerző a válságövezetek konfliktusairól és háborúiról írt publikációinak, továbbá a vele készült video- és rádiófelvételeknek a jegyzékét. A hivatkozó és magyarázó jegyzetapparátus segítségével értékes információt szerezhetünk a vonatkozó fejezetekben és témakörökben való elmélyüléshez.

A szerző, mintegy kézen fogva az olvasót, lépésről lépésre végigvezeti az élettérháborúk történetén. Bemutatja az átalakuló biztonságot, a többtényezős konfliktusokat, a nemzetközi szervezetek tevékenységét, sikereit és kudarcait, elemzi a világ biztonsági helyzetében történt változások okait és következményeit. A világ négy, kiemelt válságövezetére kiterjedően foglalkozik a 21. század új biztonsági kihívásaival, elemzi azok hatásait és prognosztizálható alakulását.

Az 1. fejezet az élettérháborúkat tekint át az ókortól napjainkig. Nemcsak történeti áttekintést ad, hanem a 2040-es évek közepéig terjedő prognózist is, miszerint az elkövetkező időszak várhatóan a természeti és kibernetikai hidegháború korszaka lesz. A fejezet végigvezeti az olvasót a nemzetközi szervezetek 20. századi hagyományos válságkezelő tevékenységének történeteiben.

A következő öt fejezet azoknak a régióknak és országoknak (Balkán, Ukrajna, Közel-Kelet, Afganisztán, Kaukázus stb.) a jellegzetességeit mutatja be, amelyekhez több évtizedes személyes gyakorlati tapasztalatok fűzik a szerzőt. A 2. fejezetben a balkáni puskaporos hordó jelenségének értékelő elemzésével ismerkedhet meg az olvasó, ennek keretében a hárometnikumú Bosznia-Hercegovinával, továbbá Koszovóval, Macedóniával, Albániával és a Balkán kiújuló érdekütközéseivel

is. Figyelemre méltó az orosz-ukrán konfliktussal, a nagyhatalmak geopolitikai törekvéseivel és érdekérvényesítésével foglalkozó 3. fejezet. Az afrikai múlt máig kísérti a volt gyarmatosító hatalmakat, hiszen ideig-óráig a szőnyeg alá söpörhetik a hátrahagyott kockázatokat (vallási, etnikai és élettérháborúk, népirtás, gyerekkatonák, kalózkodás stb.), amelyeket később csak sokkal nagyobb emberi és anyagi áldozatok árán lehet rendezni. A fejezet teret szentel az „afrikai ötök” néven elhíresült terrorszervezeteknek is (al-Shabaab, AQIM, M23, Boko Haram és a Lord Resistance Army), de a legújabb kori biztonsági kihívások mellett kitér a sikeres afrikai országok pozitív példáira (például Ghána és Benin) is. A Közel-Kelet kapcsán megkerülhetetlen az arab-izraeli konfliktusok történeti hátterének, Jemen, Irak, Irán mai jellemzőinek áttekintése, valamint az Iraki és Levantei Iszlám Állam alapításának, előretörésének, vezetési és irányítási rendszerének, szervezeti felépítésének, harcoló erőinek, támogató és segítő köreinek, az iszlám és a nemzetközi közösség hozzáállásának és reagálásának értékelése. Ha Közép-Ázsia, akkor Afganisztán, ha Afganisztán, akkor több ezer éves múlt, jelen és bizonytalan jövő. A szerző az afgánok gondolkodásmódjára, az afgánok ősi szokásait rögzítő pastunvalira, a Loja Dzsirga fontosságára, az „Afganisztán az afgánoké” elvre irányítja rá a figyelmet. A „nyugatiaknak pontos óráik, nekünk meg időnk van”, ez jellemző e távoli ország népére, hiszen Nagy Sándor óta számosan igyekeztek a területet meghódítani és pacifikálni. Nem maradhatott ki a sorból az ezerarcú Kaukázus sem. A földrajzi adottságok a Kaukázust gazdaggá és boldoggá tehetnék, azonban a történelem és a politika

szegénnyé és szerencsétlenné teszik. Így lehet összefoglalni a régió valóságát.

Külön fejezetet szentel a szerző a globális biztonsági környezet változásának és az olyan új kihívásoknak, mint a terrorizmus, amelynek meghatározza a fogalmát, áttekinti a történetét az ókortól napjainkig, bemutatja az ellene folyó harc aktuális kérdéseit, 21. századi jellemzőit és tendenciáit.

Isaszegi János mottója, miszerint „... önbecsüléssel bíró katonának semmi más kívánsága nem lehet, mint a képességeinek megfelelő kihívást jelentő, alkotó munka”, vezérfonalként húzódik végig az egyes fejezeteken. Ettől annyira emberi ez a könyv, amely a súlyos gondolatok, összefüggések komplex feltárása mellett rendkívül olvasható.

A szerző betekintést enged az eseményekkel, kihívásokkal és sikerekkel teli hosszú katonai pályafutásába is, nem kendőzve el a megélt kudarcokat sem. Megismerhetjük a szemléletére jelentős hatást gyakorló külföldi és hazai bajtársait, így például Eric K. Shinseki és James N. Mattis amerikai, Egon Ramms német tábornokokat, a magyar dr. Ungvár Gyula mérnök altábornagyot, a hadtudomány kiemelkedő egyéniségét, Haris Béla posztumusz mérnök ezredest, a légoltalmi és gépészeti berendezések szaktekintélyét is.

A könyvet a szerzővel készült magyar és angol nyelvű interjúk hozzák emberközelbe, amelyek megismertetnek bennünket a viharsarki, mezőhegyesi induló évekkel, katonai pályafutása kiemelkedő eseményeivel, a missziós szolgálat helyszí-

neivel és az aktív nyugdíjas évek történéseivel. A könyv végén található missziós életképek és dokumentumok segítségével betekintést kapunk a művelti területen élő, tevékenykedő katona mindennapjaiba.

Isaszegi János monográfiája születése pillanatában önálló életre kelt, hiszen folyamatosan inspirálja a szerzőt és az olvasóközönséget egyaránt. Az előbbi arra, hogy újabb régiókat, válságövezeteket, biztonsági kihívásokat elemezzon, értékeljen, mutasson be, és tegye azokat széles körben elérhetővé és érthetővé mindenkinek számára, az utóbbit arra, hogy befogadja ezt a mély tartalmú munkát.

Isaszegi János műve rendkívül jól felhasználható a nemzetközi kapcsolatok, a nemzetközi tanulmányok és a nemzetközi biztonság- és védelempolitika szakok alap- és mesterképzésében egyaránt, valamint a doktori képzésekben is.

(Isaszegi János: A 21. század élettérháborúi a földért, a vízért, az élelemért, a ... létezésért! Válságövezetek konfliktusai és háborúi. Gondolat Kiadó, Budapest, 2015, 326 oldal.)

JEGYZET

- ¹ Dr. Isaszegi János ny. vezérőrnagy, PhD, háborús hadművelleti szakértő. Több mint száz magyar, orosz és angol nyelven megjelent hazai és nemzetközi tanulmány szerzője. Érdeklődési területe többek között a nemzetközi műveletek vezetése-irányítása, geofizikai hadviselés, a terrorizmus elleni tevékenység katonai kérdései, haditechnikai fejlesztés és beszerzés, válságövezetek háborúi és konfliktusai, továbbá az Iszlám Állam és Ukrajna nehézségei. Számos kitüntetés tulajdonosa.